

Enerjide sürekli, kaliteli,ucuz, çevre ile uyumlu ve mali açıdan güçlü bir piyasayı oluşturan kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu

The board creating a market that is lasting has quality, inexpensive, environmentally friendly and powerful financially in energy:

Energy Market Regulation Board

Yusuf Günay

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı

Chairman of Energy Market Regulation Board

Ropörtaj / Interview : Germiyan Saatçioğlu

20-Eylül- 2004 tarihinde Ankara'da Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı Yusuf Günay'la yaptığımız görüşmede Enerji Piyasası hakkında merak ettiklerimizi, Türkiye'de enerjinin bugünü ve geleceğini konuştuk.

Germiyan Saatçioğlu; Öncelikle Seramik Federasyonu'nu size tanıtmak isterim. Seramik Federasyonu seramik üreticileri tarafından kurulmuş birliklerin bir çatı altında toplandığı federasyondur. Seramik Kaplama Malzemeleri Üretici Derneği (SERKAP), Seramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Derneği (SERSA), Seramik, Cam ve Çimento Hammaddeleri Üreticileri Derneği (SERHAM), Seramik ve Refrakter Üreticileri Derneği (SEREF), Türk Seramik Derneği (TSD) ve Tesisat İnşaat Malzemelecileri Derneği'nin (TİMDER) oluşturduğu bir çatı. Üyelere baktığımız zaman Çanakkale Seramik, Ege Seramik, Vitra Eczacıbaşı, Toprak Seramik, Kütahya Seramik gibi Türkiye'de mevcut olan tüm seramik üreticilerini içine alan bir kuruluş. Amacı bu piyasadaki oluşumları düzenlemek, serbest rekabet içerisinde haksız rekabeti önlemek ve üyelerin sorunlarıyla; enerji olabilir, hammadde olabilir, başka konularda mali konularda olabilir, bunlarla ilgilenmek bunlara mümkün olduğunca çözüm yolları aramak, tavsiyelerde bulunmak, girişimlerde bulunmak. Bizim ilk sorumuz, Türkiye'de önümüzdeki 20 yıl için elektrik, doğalgaz ve petrol piyasaları için planlanan enerji stratejileri nedir? Bu çalışmada EPDK'nın rolü ne olacaktır?

In the interview we held with the Chairman of Energy Market Regulation Board, Yusuf Günay, on September 20, 2004 in Ankara, we discussed what we were curious about the energy market and the present and the future of energy in Turkey

Germiyan Saatçioğlu; First of all, I'd like to introduce the Ceramic Federation to you. The Ceramic Federation is a federation under the roof of which associations formed by ceramic producers are gathered. A roof formed by Ceramic Tile Manufacturers Association (SERKAP), Ceramic Sanitary Ware Manufacturers Association (SERSA), Ceramic Raw Material Manufacturers Association (SERHAM), Ceramic and Refractor Manufacturers Association (SEREF), Turkish Ceramic Association (TSD) and Plumbing Construction Material Vendors Association (TİMDER). Looking at the members, it is an organization covering all ceramic manufacturers in Turkey like Çanakkale Seramik, Ege Seramik, Vitra Eczacıbaşı, Toprak Seramik, Kütahya Seramik. Its objective may be to organize the formations in this market, to prevent unfair competition within free competition and may be to attend to the problems of members. This may be energy, this may be raw material or financial matters and to offer solutions to the extent possible, to make recommendations and to take initiatives. Our first question is; what are the energy strategies planned for electricity, natural gas and petroleum markets in Turkey for the next 20 years? What will EMRA's role be in this?

Yusuf Günay; Türkiye enerji alanındaki politikalarını esasen 2001 yılında çıkan iki kanunla uzun vadede belirlemiş durumdadır. Bunlarda elektrik ve doğalgazın bir serbest piyasa yapısı içerisinde, rekabet ortamı içerisinde alınıp satılabilen taşınabilen bir ticari mal olarak gören iki adet kanun ile bu politikalar belirlenmiştir. Burada uzun vadede bizim politikamız Türkiye olarak enerjide serbest piyasadır. Dönem dönem serbest piyasaya nasıl geçileceği, ve bu piyasa yapısına ilişkin hususlar belki farklılıklar arz edebilir. Ancak bizim temel olarak hedefimiz, gerek kısa vadede olsun gerek orta vadede olsun, Türkiye’de enerjide serbest piyasayı tüm kurum ve kuralları ile hakim etmektir. Peki genel olarak bakarsak bu kurallardan sonra Türkiye’deki köklü bir değişimin üzerine yani köklü yapısal değişiklikleri hazırlayan mevzuatın üzerine neler gerçekleştirildi, buna kısaca göz atmakta fayda var. Bu amacı gerçekleştirmek maksadıyla bir kurum oluşturuldu. Bir düzenleyici kurul, bunun adı EPDK. Bu kurul elektrikte doğalgazda çıkaracağı düzenlemelerle yapacağı denetimlerle, gelişmiş sanayi ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de serbest bir piyasayı hakim kıldı. Bunun için hangi noktaya geldik. Elektrikte temel düzenlemeleri yerine getirdik ve bu sene önümüzdeki en önemli husus özelleştirme noktası. Bu sene sonu ya da 2005’in ilk aylarında dağıtım özelleştirmelerine start verilecek ve böylece elektrikte serbest piyasa oluşturulması noktasında artık çok önemli bir aşama daha geride kalmış olacak. Doğalgazda da şuana kadar Türkiye’nin önemli büyüklükteki 20 ilinde doğalgaz dağıtım hizmeti özel sektör kuruluşlarına devredilmiş durumda. Bunlar yatırımlarına başladılar ve devam ediyorlar, Türkiye’de doğalgazda artık özel sektörün faaliyette bulunduğu bir piyasa yapısı oluşmaya başlamış durumda.

Yusuf Günay; Turkey has actually sets its energy policies with the two acts enacted in 2001 in the long run. These policies were set with the two acts that see electricity and natural gas as commercial goods that may be bought and sold and transported within a free market structure in a competitive environment. Here, in the long run, our policy as Turkey is a free market for energy. From time to time, there may be certain differences on how the free market will be moved to and on the structure of this market but basically, our principal goal is to make the free market dominant with all authorities and rules in energy in Turkey, both in the short term and also in the medium term. Now, looking at it as a whole, it is beneficial to take a glance on the radical change in Turkey after these rules; that is, as a result of legislation paving the way for radical structural changes. An authority was formed to achieve this objective. A regulatory authority, its name is EMRA. This authority, by the regulations it will issue in electricity and natural gas and by its supervision it allowed a free market to be dominant in Turkey like in industrial countries. Now, at what point are we? We fulfilled the basic regulations in electricity and this year, the most important before us is privatization. Distribution privatizations will be given the go either at the end of this year or in the first months of 2005 and thus, a very important phase will be left behind in electricity for creation of the free market. In natural gas, up to now, in 20 provinces of significant size in Turkey, natural gas distribution utility is transferred to private sector companies. These have started their investments and are continuing to do so. In Turkey, a market structure where the private sector is operating in natural gas, has started to be formed.

G.S.; EPDK hangi amaçla kurulmuştur, kuruluşundan günümüze serbest piyasa reel getirisi olmuş mudur? Bunun bir kısmını ilk soruda açıkladınız ama ilave etmek istediğiniz noktalar var mı?

Y.G.; EPDK’nın temel amacı, hem elektrik hem doğalgazda sürekli kaliteli ucuz, çevre ile uyumlu mali açıdan güçlü bir piyasanın oluşmasını temin etmek. Bunun, için artık kalıcı adımlar atılmaya başlandı. Kurum olarak sadece düzenleme yapmak değil uygulamalarla birlikte bu noktaya geliyoruz artık. Türkiye’nin bu yönelişten geriye dönmesi mümkün değil. Bu şekilde kalıcı bir başlangıç yapılmış oldu.

G.S.; Türkiye’de enerjinin gerek sanayi gerek halka satışı AB Ülkelerinden daha pahalıdır. Bu pahalılık enerjinin üretiminden mi yoksa iletim, dağıtım gibi faaliyetlerden mi kaynaklanmaktadır?

Y.G.; Evet, şimdi bir anlamda belki Türkiye’de serbest piyasayı oluşturmamızın altında yatan gerçekte bu. Türkiye enerjide OECD Ülkeleri açısından baktığımızda Japonya ve İngiltere’den sonra en pahalı üçüncü ülke durumundadır. Bunu alım gücü açısından değerlendirdiğimizde çok daha vahim bir noktada olduğumuzu görürüz. Bunun da temel nedeni Kamu’nun bu işte üretim, ticaret ve dağıtım yapmasından kaynaklanıyor. Bunun maliyeti de elektrik fiyatlarının tüketiciye daha pahalı olarak yansımaya neden oluyor.

G.S.; Why was EMRA formed, has it allowed a free market real return to occur since its inception? You explained some of this in the first question, but is there anything you would like to add?

Y.G.; The basic objective of EMRA is to ensure that both for electricity and for natural gas, a financially powerful market with continuous quality, cheap and in harmony with the environment is formed and permanent steps have started to be taken for this. As an authority, we are reaching this point not for making regulations but through practice. Turkey cannot turn back from this direction. So, a permanent start has been given.

G.S.; In Turkey, sale of energy both to the industry and also to the public is more expensive than in EU countries. Is this expensiveness attributable to generation of energy or to activities like transmission and distribution?

Y.G.; Well, in a sense, this is the fact underlying our forming the free market in Turkey. In terms of OECD countries, Turkey is the most expensive third country in energy after Japan and Britain. When we assess this in terms of purchasing power, we see that we are at a much graver point. The basic cause of this is the government’s carrying out generation, trade and distribution operations in this business. So, the cost of this causes electricity prices to be reflected to the consumer more expensively.

G.S.: Türkiye için yatırımını geri ödedikten sonra yakıt türü ve işletme maliyetleri açısından ucuza elektrik üretebilecek sistemler hangileridir? Bunların özendirilmesi ile ilgili olarak Kurumunuzun girişimleri var mıdır?

Y.G.: Bu konuda temel yaklaşımımız şöyle; özellikle bir serbest piyasa ortamında yatırımcılar kendi kararını kendisi verecek. Hangi yakıt kaynağına dayalı ne tür bir üretim yapacaklarını kendileri karar verecekler. Çünkü yatırım yapan kişi kendi yararını başkalarından daha iyi hesaplayacaktır. Bir kere bakış açımız bu, biz devlet olarak insanlara şu yatırımı yap veyahut da bu kaynağa dayalı bunun üretimini yap gibi bir yaklaşım içerisinde değiliz. Ancak, bununla birlikte yine kanunumuzun düzenlemeleri çerçevesinde yerli ve yenilenebilir kaynaklara dayalı üretimleri de teşvik ediyoruz. Teşvik uygulamalarımız da şu şekilde; lisans ücretlerinin ya da yıllık katılma paylarının alınmaması, dengelenen özelleştirme mekanizmasından muaf tutulması ve ortalama elektrik satış fiyatından daha aşağı fiyatta olacak şekilde üretilen elektriğin, yerli ve yenilenebilir elektriğin alımını da biz zorunlu hale getirdik böylece yerli kaynaklara bir teşvik oluşturmuş olduk.

G.S.: Bölgelerde farklı fiyat ile enerji satışı konusunda ne düşünüyorsunuz? Sanayi dallarında farklı fiyat ile enerji satışı konusunda görüşleriniz nelerdir?

Y.G.: Fiyat farklılaştırması zaten serbest piyasanın bir sonucu olacaktır. Bir bölgede elektriğin, doğalgazın maliyeti ne ise tüketici onu ödemelidir. Ulusal tarife kamu tarafından oluşturulan bir piyasanın sonucudur. Esasında, serbest piyasa dediğimiz ortamda bunların fiyatları hem bölgesel bazda hem de tüketici bazında farklı olacaktır zaten. Bu yüzden yine serbest piyasada bize göre gelişmiş ülkelere baktığımızda sanayi fiyatlarının konut, mesken elektrik fiyatlarına oranla %50 ucuz olduğunu görmekteyiz, bu da sanayinin kullandığı elektriğin maliyetinin ucuz olmasından kaynaklanıyor. Türkiye’de bizim gerçekleştirmek istediğimiz husus da zaten budur.

G.S.: Which ones are the systems that can generate cheap electricity in terms of type of fuel and operating costs after amortization of the investment? Does your organization have any initiatives regarding encouragement of these?

Y.G.: Here, our basic approach is as follows; specifically, in a free market environment, investors will make their own decisions. They themselves will decide on what type of generation they will pursue, on what source of fuel because the individual making the investment will calculate his own benefit much better than others. This is our perspective. We don't have an approach as the state to tell people to make this investment or to generate that based on this resource. However, we still encourage local and renewable resource generations within the framework of our act. Our subsidy implementations are as follows: Non collection of license fees or annual membership fees, exemption from balanced privatization mechanism; and we made it mandatory to purchase electricity generated at a price lower than the average electricity sale price, local and renewable electricity, so we formed a subsidy for local resources.

G.S.: What do you think about selling of energy at different prices in different regions? What are your opinions on sale of energy at different prices in different industries?

Y.G.: Price differentiation will be a consequence of the free market. The consumer should pay whatever the cost of electricity or natural gas is in a region. National rates are an outcome of a market formed by the government. In fact, in the environment we call the free market, prices of these will be different both regionally and also for consumers. Looking at the countries more developed than us in the free market, we see that industrial prices are 50 % cheaper than domestic electricity prices. This stems from the cost of electricity used by the electricity being cheap. The point we want to achieve in Turkey is this.

G.S.: In European countries, as the amount of energy used in the industry increases, the unit price of energy goes down. Are you considering to move to a stepped pricing policy that would vary depending on amount?

Y.G.: Yes, this will be achieved by transition to the free market. Of course, you know, in Turkey we actually had proposed a regional rate system, implementation of a regional rate system in the context of consumers we call regional rate system; for example, for ceramic producers. But for this, a Council of Ministers decree was required to support consumers that would be potentially hurt in certain regions. But we postponed the implementation as this decree was not yet issued. The present strategy, theoretically this price differentiation will be carried out within a period of 5 years under taxes and plus and minus prices will be balanced between all distribution regions but starting with year 5, consumers will pay whatever these rates are. This means, at the end of year 5, consumers in Turkey will pay the cost of electricity in proportion to their cost and this will be an implementation in favor of industries that consume a lot of electricity, for example, consumers like the ceramic industry. At the present, consumers consuming electricity over 7.8 kwh can consume electricity under negotiations they will carry out through bilateral agreements under the market environment. But at the end of 2005, all free limits will be brought down and a rate structure that reflects actual costs for consumers will be started.

G.S.: Natural gas came to the major portion of ceramic producers. But there is no natural gas yet in some ceramic manufacturing facilities. Producers are using LPG, which is a fuel 3 times more expensive, like Zonguldak and İzmir. When will natural gas come to these facilities?

G.S.; Avrupa Ülkelerinde sanayide kullanılan enerji miktarı arttıkça, enerji birim fiyatı ucuzluyor. Miktarlara bağlı olarak değişecek kademeli fiyatlandırma politikasına geçmeyi düşünüyor musunuz?

Y.G.; Evet bu durum işte serbest piyasaya geçiş ile birlikte gerçekleşecek. Tabii ki biliyorsunuz biz Türkiye’de tüketiciler anlamında bir bölgesel tarife uygulamasını önermiştik, mesela seramik üreticileri için. Ancak bunun uygulanması için bir Bakanlar Kurulu kararı çıkarılarak bazı bölgelerdeki muhtemelen mağdur olan tüketicilerin desteklenmesi gerekmekte idi. Ancak, bu kararın henüz çıkarılmaması nedeni ile biz uygulamayı erteledik. Şimdiki stratejimiz, vergi kapsamında 5 yıllık süre içerisinde teorik olarak bu fiyat farklılaştırılmasının yapılması ve bütün dağıtım bölgelerinin artı ve eksi fiyatlarının dengelenmesi. Fakat 5. yıldan itibaren de bu fiyatlar ne ise tüketiciler onu ödeyecekler. Yani 5. yıl sonunda Türkiye’de tüketiciler kendilerinin maliyetleri oranında elektrik bedelini ödeyecekler. Bu da çok elektrik tüketen sanayici, mesela seramik sektörü gibi, tüketicilerin lehine bir uygulama haline gelecek. Şu anda 7.8 milyon kws üstünde elektrik tüketen tüketiciler piyasa ortamında ikili anlaşmalarla, yapacakları pazarlıklar çerçevesinde elektrik tüketilebiliyorlar. Ama, 2005 yılının sonunda tüm serbest limitler aşağı çekilerek tüketiciler için gerçek maliyetleri yansıtan bir tarife yapısına geçilecek.

G.S.; Doğalgaz seramik üreticilerinin büyük kısmına geldi. Fakat bazı seramik üretim tesislerine hala doğalgaz gelmedi, üreticiler 3 kat daha pahalı bir yakıt olan LPG’yi kullanıyor, Zonguldak ve İzmir gibi. Bu tesislere doğalgaz ne zaman gelecek?

Y.G.; Bizim öncelikle doğalgaz götürme planımız şu şekilde oluyor; BOTAS doğalgazı ana iletim noktasından şehirlerin girişine kadar tesis ediyor, BOTAS’ın bu şekilde iletim hattını döşemiş olduğu şehir içi dağıtım yerlerini biz yapıyoruz. Bu çerçevede biz BOTAS’ın programına göre ihalelerimize çıkıyoruz. İzmir için ihaleye çıktık. Zaten Zonguldak bölgesine BOTAS’ın programı nedeni ile bizim de bir ihalesi programımız olacak. Ancak, öncelikle bizim o bölgeye gaz verebilmemiz için BOTAS’ın şehrin kapısına kadar iletim hattını döşemesi gerekiyor. Bir de bunun dışında biliyorsunuz LNG şeklinde doğalgazın kullanılması artık Türkiye’de yaygınlaşmaya başladı. Bazı tüketicilerde bu yolla doğalgaza geçebilecekler.

Y.G.; Our natural gas delivery plan has the following priorities; BOTAS installs natural gas from the main transmission point until the entrance to the cities. We build the intracity distribution sites on which BOTAS has thus laid the transmission line. In this framework, we hold tenders based on BOTAS’s schedule. We tendered for İzmir. In fact, we will have a tender schedule for Zonguldak region because of BOTAS’s schedule but first for us to be able to deliver gas to the region, BOTAS has to lay the transmission line until the gate of the city. Also, as you know, use of natural gas in LNG form is becoming prevalent in Turkey. Some consumers will be able to move to natural gas in this way.

G.S.; There are news in the press that natural gas was discovered in the Black Sea. Can you give us some comments on this?

Y.G.; These explorations are being continued by TPAO. Indeed, discovery of natural gas will be a development which will make us all happy. However, economic and operational profitability is important alongside of discovery of natural gas. We are monitoring the developments like everyone.

G.S.; We cannot foresee the energy prices. Producers who saw that LNG was cheaper than LPG made investments for storing LNG and transforming LNG to natural gas in their facilities without natural gas and spend large amounts of money but since LNG prices went up by 30 %-40 % suddenly, the profitability of the investment disappeared. In the same manner, the reduced rate schedule in natural gas was revoked unilaterally by BOTAS. Effective contracts were cancelled, leaving the producers face to face with high rates of no discount natural gas. When will a long-term balance be achieved by your Authority in energy prices?

Karadeniz’de doğalgaz Natural gas in the Black Sea

G.S.; Karadeniz’de doğalgaz bulunduğuna dair basında haberler çıktı, bu konuda bir açıklamada bulunur musunuz?

Y.G.; TPAO tarafından bu aramalar devam ediyor. Tabii ki doğalgazın bulunması hepimizin adına sevindirici bir gelişme olacak. Doğalgaz bulunması ile birlikte, ekonomik ve işletme açısından karlı olması da önemli. Gelişmeleri hep birlikte biz de takip ediyoruz.

G.S.; There are news in the press that natural gas was discovered in the Black Sea. Can you give us some comments on this?

Y.G.; These explorations are being continued by TPAO. Indeed, discovery of natural gas will be a development which will make us all happy. However, economic and operational profitability is important alongside of discovery of natural gas. We are monitoring the developments like everyone.

G.S.; Enerji fiyatlarında bir öngörülebilirlik göremiyoruz. LNG'nin LPG'ye göre daha ucuz olduğunu gören üreticiler, doğalgaz olmayan tesislerine LNG stoklama ve LNG'yi doğalgaza dönüştürme yatırımları yaparak büyük paralar harcadılar. Fakat aniden LNG fiyatları %30, %40 arttığında yatırımın karlılığı ortadan kalktı. Aynı şekilde doğalgazda kesintili tarife BOTAS tarafından tek taraflı olarak kaldırıldı, yürürlükteki sözleşmeler iptal edilerek üreticiler kesintisiz doğalgazın yüksek fiyatları ile karşı karşıya kaldılar. Kurumunuzca enerji fiyatlarında uzun vadeli bir dengeye ne zaman ulaşılacak?

Y.G.; Tabii doğalgaz fiyatları açısından bakarsak doğalgaz fiyatları temelde 3 parametreye bağlı. Bir tanesi bizim doğalgaz ithal fiyatlarımız. Bunlar da petrol fiyatlarına bağlı. İkincisi döviz kurundaki artışlar, üçüncüsü de enflasyon artışları. Bizim doğalgaz tarifeler yönetmeliğimizin göz önünde bulundurduğu ana hususlar bunlar. Buna göre de bir tavan fiyatı belirledik, piyasa oyuncuları bu tavan fiyatın altında fiyat belirleyebiliyorlar. LNG noktasına gelirsek, kurumumuz 1 Temmuz'dan itibaren karar aldı, LNG'de serbest piyasa tam olarak oluşmadığı için fiyatları re'sen biz belirledik ve kar marjına biz sınırlama getirdik. Bu da sanayicinin lehine bir uygulama. 1 Temmuz'dan itibaren bu tip şikayetlerin ben azalmış olduğunu düşünüyorum. Piyasa oyuncuları belli bir seviyeye gelip rekabet ortamı başlayınca kadar bu fiyatlara müdahalemiz devam edecek, LNG'de fiyatları biz belirlemiş durumdayız, yani BOTAS'ın maliyetine belirli bir kar koyarak satılmasını biz karara bağladık. Bu da şu an uygulanıyor, tüketicilerin bu noktada endişeli olmalarına gerek yok. Her zaman için bir noktada bir haksızlık var ise bize başvurabilirler biz gerekli incelemeyi yaptıktan sonra her piyasa oyuncusuna eşit mesafede olmak kaydı ile doğru çözümleri bulabileceğimizi düşünüyorum.

Y.G.; Of course, if we look at it in terms of natural gas prices, natural gas prices depend on basically 3 parameters. One of them is our natural gas import prices; these depend on oil prices. The second one is the increase in exchange rate and the third is the increase in inflation. The main points considered by our natural gas rate system regulation are these. We set a cap based on this. Market players can set prices below this cap. Coming to LNG, our authority made a decision starting from July 1st. Since the free market did not form fully yet in LNG, we set the prices ourselves and we brought a limitation to the profit margin. This is an implementation in favor of the industrialist. I believe that since July 1st, these types of complaints have come down and our intervention in these prices will continue until market players come to a certain level and competitive environment starts. We have set the prices for LNG. I mean we decided that it should be sold adding a certain profit to BOTAS's cost. This is in implementation right now. In fact, consumers do not have to be concerned at this point. We, at any time, they can come to us if there is anything unfair. After we make the necessary examination, I believe that we can find the right solutions, provided we are at an equal distance to each market player.

G.S.; There are great losses in distribution of electrical power. Also, distribution organizations are incurring more and more losses since the investments stop and also bureaucracy is slow. It is said that there will be privatization here. But the progress is slower than the announced time periods. Will these organizations be privatized or are improvements being scheduled?

Y.G.; Here, you have to look at the basic philosophy of the matter. We don't think it is right for the government to make the power distribution of a state-owned public enterprise. Therefore, privatization will be made in electricity starting with distribution. All concerned organizations are in agreement here. In fact, efforts are not slow either. Each organization is carrying out what it has to do. As I said in the beginning, distribution privatization will start as of January 2005.

G.S.; In world markets, energy investments are formed together with purchase-sale agreements. That is, large investments can be made only where large purchasers are present. In Turkey, no large energy investments can be made as the purchaser is the government. Small energy investments, on the other hand, have a price increasing effect as unit costs are high. Therefore, are you expecting a return to large BOT or BO investments? If not, what do you think should be done so that major investments can be made?

Y.G.; These BOT and BO models are used fully in a market where public sector is dominant. We are saying that such a return will not occur. In fact, we will not allow it. This is out of the question. For large purchasers to enter the market in Turkey, free market must be dominant with all agencies and rules. People, foreign investors, local investors must see our resolve in forming the free market as the government in Turkey on this matter. No major investor will come to the country in an environment where the government can make investments in its own name or itself. We must tell this to the public very well. The state cannot compete with the private sector any more. There is no such a state function because it is now out of question for the state to deal in trade in the administration of a contemporary country. Why is this? As I said before, when the government operates in the market as a market player, I mean when it is both the player, the referee and also the rule setter, this does not benefit the public. If there was public benefit, then at this point we would not be one of the country consuming most expensive power as Turkey.

G.S.; Elektrik enerjisinin dağıtımında büyük kayıplar var, ayrıca dağıtım müesseseleri gerek yatırımların durmasından gerekse bürokrasinin yavaşlığından gittikçe daha zarar eder hale geliyor. Bu konuda özelleştirme yapılacağı söyleniyor ancak açıklanan sürelerden daha yavaş ilerleniyor. Bu müesseseler özelleştirilecek mi? Yoksa iyileştirmeler mi yapılması planlanıyor?

Y.G.; Burada hadisenin temel felsefesine bakmak gerekir. Biz devletin, devlete ait bir kamu kuruluşunun elektrik dağıtımını yapmasını doğru bulmuyoruz. Dolayısıyla elektrikte dağıtımdan başlamak üzere özelleştirmeler yapılacaktır. Bu konuda bütün ilgili kuruluşlar mutabakat halindedir. Her kurum kendi üzerine düşen görevi yapıyor, başta söylediğim gibi 2005'in Ocak ayı itibariyle dağıtım özelleştirilmesi başlayacaktır.

G.S.; Dünya piyasalarında enerji yatırımları alım-satım anlaşmaları ile birlikte şekilleniyor. Yani, büyük yatırımlar büyük alıcılar devreye girdiğinde yapılabilir. Türkiye'de alıcı devlet olduğundan dolayı da büyük enerji yatırımları yapılamıyor. Küçük enerji yatırımları da birim maliyetleri yüksek olduğundan enerji fiyatını arttırıcı etki yapıyor. Bu sebeplerle büyük BOT veya BO yatırımlarına bir geri dönüş bekliyor musunuz? Beklemiyorsanız büyük yatırımların yapılabilmesi için sizce nasıl bir ortam yaratılmalı?

Y.G.; Bu BOT ve BO modelleri tamamen kamusal ağırlıklı piyasa yapısında söz konusu, biz böyle bir geriye dönüşün olmayacağını söylüyoruz, zaten olmasına da müsaade etmeyiz. Bu söz konusu değil, Türkiye'de büyük alıcıların piyasaya girmesi için serbest piyasanın tüm kurum ve kuralları ile hakim olması gerekiyor. İnsanların, yabancı yatırımcıların, yerli yatırımcıların Türkiye'de bu konuda devlet olarak serbest piyasa oluşturma yönündeki kararlılığımızı görmesi gerekiyor. Devletin kendi adına ya da bizzat kendisi tarafından yatırım yapabileceği bir ortamda hiçbir büyük yatırımcı ülkeye gelmez. Bunu bizim kamu oyuna çok iyi bir şekilde bildirmemiz gerekiyor. Devlet artık özel sektöre rakip olamaz olmamalı. Böyle bir devlet fonksiyonu kalmadı. Çünkü çağdaş bir ülke yönetiminde devletin ticaret yapması artık söz konusu bile değil. Niçin söz konusu değil, daha öncede söylediğim gibi devletin bir piyasa oyuncusu gibi piyasada faaliyette bulunması, yani hem oyuncu, hem hakem, hem de kural koyucu durumunda olması kamu yararını doğurmuyor. Kamu yararı doğmuş olsa idi biz şu an Türkiye olarak en pahalı enerji kullanan ülkelerden birisi olmazdık.

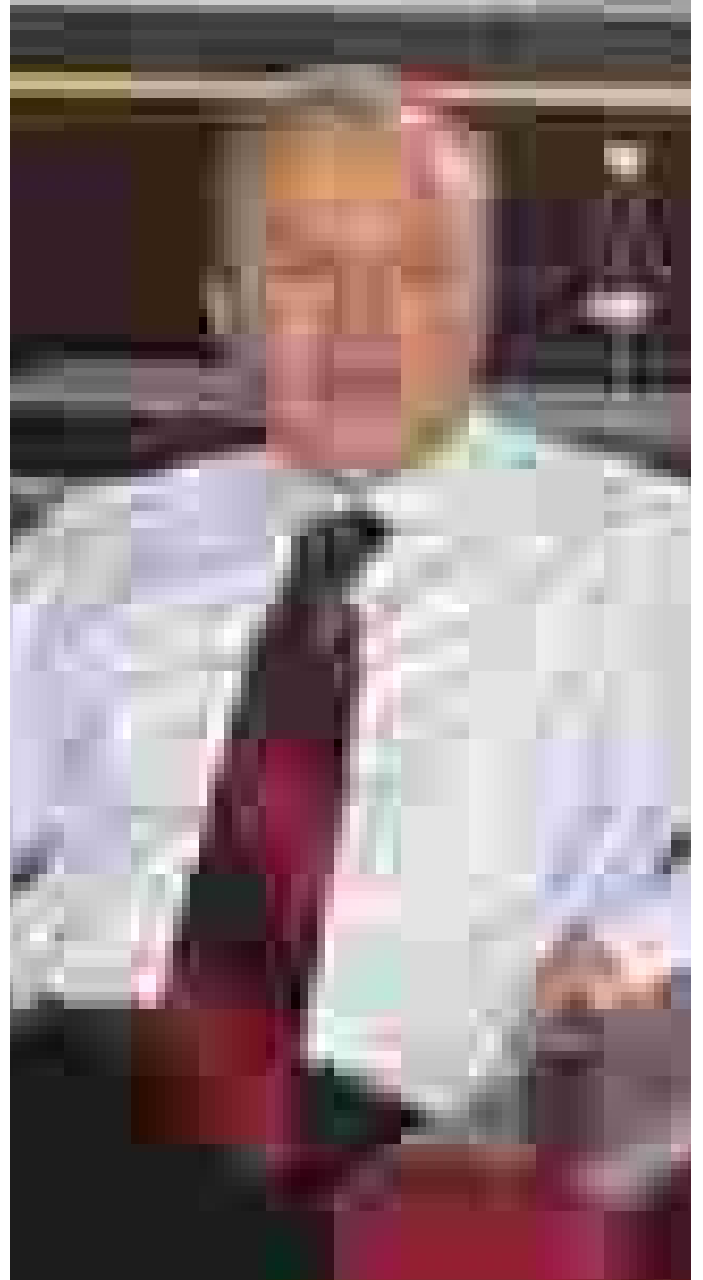
G.S.; Rüzgar enerjisi yatırımlarının yurdumuzda teşvik edilmediği hatta neredeyse engellendiği biliniyor, bunun sebepleri nelerdir? Bu konudaki düşüncelerinizi bize aktarır mısınız? Rüzgarı enerjisinin Türkiye'de gelişmesi için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Y.G.; Rüzgar enerjisinin engellendiği düşüncesine katılmıyorum. Bu tamamen piyasa mantığı çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir konu. Bu konuda bir teşvik kanunu parlemontaya sevk edildi, komisyonlarda görüşüldü. Genel Kurul'a intikal etti. Genel Kurul'da ümit ediyorum ki bu sene içinde yenilenebilir, rüzgarında dahil olduğu, enerjinin teşvik edilmesine ilişkin bir kanun yürürlüğe girecek. Bu kanun ile birlikte rüzgar yatırımlarının artık Türkiye'de artabileceğini söyleyebiliriz.

G.S.; Güneş enerjisi konusunda Türkiye'de çalışmalar var mı?

Y.G.; Güneş enerji konusunda Türkiye'de teorik düzeyde çalışmalardan bahsedebiliriz. Bunun uygulama düzeyine henüz gelmediğini söylememiz gerekir .

G.S.; Enerji Sektörü küreselleşirken, Türkiye'nin dünya piyasalarındaki yeni konumu nasıl şekilleniyor, bize açıklar mısınız? Dünya enerji çevrelerinde "Türkiye enerji koridoru oluyor" deniyor, Orta Asya ve Kafkaslar ile Karadeniz Havzasında petrol ve gaz projelerinin son durumunu değerlendirir misiniz?

G.S.; It is known that wind power investments are not encouraged and in fact, almost obstructed in our country. What are the reasons for this? Can you convey your thoughts on this matter to us? What kind of efforts are made for development of the wind in Turkey?

Y.G.; I don't share the opinion that wind energy is obstructed. This is a matter which must be assessed totally under the market logic. An encouragement act was sent to the Parliament on this point. It was discussed in the commissions. It was sent to the general assembly. I hope this year an act on encouragement of renewable energy including wind will be enacted. We can say that; by this act, wind investments can increase in Turkey.

G.S.; Are there any efforts made in Turkey regarding solar energy?

Y.G.; Perhaps we can talk about studies in theoretical level on solar energy in Turkey. We must say that this has not yet come to the implementation stage.

G.S.; As the Energy Sector is becoming globalized, how is the new position of Turkey in the world markets being shaped? Can you tell us? In the world's energy circles, they say "Turkey is becoming an energy corridor". Can you evaluate the final position of oil and gas projects in Central Asia, the Caucasus and the Black Sea basin?

Y.G.; Gerçekten Türkiye'nin bir enerji koridoru olduğu yönündeki düşüncelere tamamen katılıyorum. Türkiye'nin stratejik konumu belki en çok enerji alanında kendini gösteriyor. Bunun temel nedeni, Türkiye'nin konumunun petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip ülkelerin tam ortasında olması ve bu doğal kaynakların pazarlanması için bir geçiş köprüsü konumunda olması. Bu Türkiye'ye çok artı bir avantaj sağlayacaktır. Yakın dönemde stratejik konumumuzun Türkiye'nin yararına bir sonuç doğurması için yapmamız gereken temel şey serbest piyasa kurallarını hakim kılmamızdır. Yani insanların bu ülkede serbest bir şekilde şeffaf bir ortamda rekabet ortamında bulunabilmelerine imkan sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde yabancı sermaye ülkeye güvenerek gelecek ve yabancı sermaye yatırımlarını bu ülkenin enerji geçiş köprüsü olması ile ilgili teori pratiğe dönecektir. Bunun için de mutlaka bütün insanların Türkiye de yatırım yapmanın kurallarını şeffaf bir şekilde görebildiği, bu kuralların sık sık geriye dönüşler şeklinde değişmediğini, şayet değişirse bile daha fazla şeffaflık, daha fazla rekabet için değişen kurallar olarak algılandığı bir ortamda Türkiye enerji geçiş köprüsü olacaktır. Özellikle Avrupa Birliği'nin bir enerji kapısı haline gelecektir.

Y.G.; Indeed, I fully concur with the opinions on Turkey's becoming an energy corridor. The strategic position of Turkey displays itself perhaps most significantly in the field of energy. The basic reason for this is that Turkey's position is right in the middle of countries with oil and natural gas reserves and it is a bridge for marketing of these natural resources. This will bring positive advantages to Turkey and the basic thing we have to do so that this strategic position gives rise to an outcome in favor of Turkey is to make free market principles dominant. I mean opportunity must be given to people to compete in this country freely in a transparent environment. Only this way, foreign capital will come to this country in confidence and the theory on this country becoming a power transmission bridge will find room for practice regarding capital investments. For this, we must absolutely... in an environment where everyone can see the rules of making investments in Turkey transparently, can see that these rules do not change by going back frequently, where even if they change, these will be rules that change favoring more transparency and more competition, then Turkey will become a power transmission bridge. It will become an energy gate especially for European Union.

G.S.; Şehirlere Doğalgaz dağıtım lisansları verdiniz ve vermeye devam ediyorsunuz. Yatırımcı firmalar planlandığı gibi yatırımlarını yapabiliyorlar mı? Türkiye'nin tamamının doğalgaza kavuşması için öngörülmuş bir takvim var mı?

Y.G.; Yaptığımız 20 ihalede öngördüğümüz fiyatlardan çok daha ileri hedefler var. Yaklaşık 300 milyon dolarlık bir yatırım gerçekleşmiş durumda ve bu kış 11 dağıtım bölgesinde doğalgaz kullanılabilir noktaya gelindi. Burada bazı bürokratik sıkıntılar devam ediyor. Bu kişilerin doğalgaz piyasasında tekel durumunda olan BOTAŞ ile bazı konularda anlaşmazlıkları ortaya çıkıyor, biz bunları iki taraf çerçevesinde ayırım gözetmemek ilkesi çerçevesinde çözmeye çalışıyoruz ve burada ben şunu özellikle söylemek istiyorum ki bizim bütün kamu kuruluşları olarak özel sektör kuruluşlarına yardımcı olmamız gerekiyor. Neden yardımcı olmamız gerektiğine gelirsek bu insanlar devletten hiçbir garanti almadan hiç bir destek istemeden bütün riskleri kendi üzerlerine olmak kaydı ile bu ülkeye güvenerek yatırım yapıyorlar. Dolayısıyla bizim de bütün kamu otoriteleri olarak elimizden gelen yardımı yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu ülkeye doğalgaz 17 yıl önce geldi. 17 yıldır yapabildiğimiz şey 5 ya da 6 yerleşim bölgesine doğalgaz götürülebilmektir, bir yılda bunun kat kat üstünde 20 bölgeye

G.S.; You issued Natural Gas distribution licenses to cities and you are continuing to do so. Are investing firms able to invest as planned? Is there a set timetable for all Turkey to get natural gas?

Y.G.; At this moment, there are targets well above the prices we contemplated in the 20 tenders we held. An investment of approximately 300 million Dollars has been realized and we are at a point where natural gas may be used in 11 distribution regions this winter. Certain bureaucratic problems are still ongoing. These people have some disputes with BOTAŞ, which is a monopoly in the natural gas market on some matters. We are trying to solve these for both parties under the principle of non-discrimination and here, I must state that we, as all state organizations must assist private sector companies. As to why we should assist them, these people make investments trusting this country without getting any guarantees from the government without asking for any support, bearing all risks. So, we as all public authorities, should give the support that we can. Natural gas came to this country 17 years ago. What we could do for 17 years was taking natural gas to 5 or 6 settlement points. We were able to take natural gas to 20 regions in one year, well above this. How could we do this; we were able to take natural gas due to the dynamism of the

doğalgaz götürebildik. Bunu nasıl götürebildik, özel sektörün dinamizmi, özel sektörün sermayesi, özel sektörün risk alma kabiliyeti sayesinde yapabildik, yani devlet olarak bu işi yapmamız mümkün değildi. Elimizde bu ülkenin ihtiyacından daha fazla doğalgaz var ise bu doğalgazı tüketmemiz gerekiyor ise ne yapmamız gerekir. Bütün kuruluşlar olarak her türlü desteği vermemiz gerekir.

G.S.; Ulusal enerji politikasında maden sektörünün bugünü ve geleceğini değerlendirir misiniz? Bor, toryum, kömür gibi madenlerden enerji üretildiğini biliyoruz. Bu madenlerden enerji üretilmesi için yatırımlar yapıldı mı?

Y.G.; Yine konuşmanın başında söylediğim gibi özel sektörün kendi tercihlerine göre yapılacak yatırımlardır. Bizim tabii ki yerli kaynakları desteklememiz olağan, ancak sonuçta bu kararı verecek özel sektör kuruluşlarının kendisidir. Çünkü, bir piyasa bir rekabet ortamı var. Bu rekabet ortamında hangi kaynağa dayalı üretim yaparsa rekabet edebileceğine, hangi kaynak ile daha düşük maliyetli daha verimli, daha kaliteli olacağına, bunların fizibilitelerine karışmıyoruz, karışmamız da söz konusu değil. Çünkü bütün risk kendi üzerlerinde, kömüre dayalı başvurular oldu. Belki yaklaşık 700-800 megawattlık kömür üretim lisansını önümüzdeki aylarda vereceğiz. Bu da önemli bir gelişme Türkiye için.

G.S.; Türkiye bir enerji borsası kurulması için uygun mu? Sanayi açısından enerji borsalarının önemini değerlendirir misiniz?

Y.G.; Borsa olarak adlandırmamız belki doğru olamayabilir. Biz dengeleme ve uzlaştırma yönetmeliğini önümüzdeki günlerde kabul edip, resmi gazetede yayınlayacağız. Burada fiyatların arz ve talep durumuna göre belirleneceği bir ortam oluşacak ve bu fiyat üzerinden ikili anlaşmalar dışında eksik yada fazla üretilen elektriğin alışverişi ortaya çıkacak. Dolayısıyla bunu da 1 Nisan 2005 itibari ile Türkiye'de uygulamaya koyacağız.

G.S.; Ulusal enerji politikasında doğalgaz piyasası düzenlemelerini orta-uzun dönemli değerlendirir misiniz?

Y.G.; Doğalgazda uzun vadede tamamen kamu tekelinin kalktığı, pek çok tedarikçi şirketin piyasa doğalgazı arz ettiği toptan satış şirketlerinin olduğu ya da bütün ülkeye dağıtımının şirketler vasıtası ile yapıldığı piyasayı 2010'lu yıllarda göreceğimizi ümit ediyorum. Türkiye'nin stratejik konumu gereği pek çok noktadan doğalgaz arzı mümkün olabileceği için tüketici lehine bir sonuç doğacağını ümit ediyoruz.

G.S.; Türkiye'de uygulanan ÖTV oranlarının yüksek olduğuna dair yaygın bir görüş var. ÖTV'deki yüksek oranlarının ne zaman düşeceğini açıklar mısınız?

Y.G.; Bu tamamen vergi politikası ile ilgili bir husus benim burada şahsi görüşüm, vergi oranlarının artırılması yada yüksek vergi oranları o derecede bir kamu yararı doğurmadığı doğrultusunda. Sonuçta enerjideki özellikle doğalgazda ÖTV ve katma değer vergisinden bahsediyoruz. Katma değer vergisi doğalgazda %18 oranındadır. Bütün dünyada doğalgaz temel ihtiyaç maddesi olarak görülür ve vergi oranları ortalama %8'dir. Doğalgazdaki bu ilave vergi yükünün ne Türkiye'nin ne de tüketicinin yararına olduğunu düşünmüyorum. Neden çünkü bizim elimizde zaten tüketmek zorunda olduğumuz bir doğalgaz var bunu tüketemediğimiz takdirde hazine zararı olarak zaten ödeyeceğiz. Artı doğalgazın fiyatının yüksek olması elektrik fiyatlarının yüksek olması demektir. Bu da sanayicinin üretim maliyetlerinin yüksek olmasını getiriyor. Sonuçta da ihracat ve iç tüketim hepsini birden etkiliyor. Yani esasında bu tamamen hükümetlerin politikası ile ilgili bir şey ama benim fikrime göre en azından doğalgazı temel ihtiyaç maddesi olarak değerlendirmekte fayda var.

private sector, the capital of the private sector and the risk taking ability of the private sector. I mean we couldn't have done is as the government. If it is not possible for us to do so, if we have more natural gas in our hands more than the needs of this country, if we have to consume this natural gas, what should we do? As all organizations, we must give every support.

G.S.; Can you evaluate the today and tomorrow of the mining sector in the national energy policy? We know power is generated from materials like boron, thorium and coal. Are investments made for generating power from these materials?

Y.G.; As I said in the beginning of the interview, the private sector... are things to be done based on the choices of the organizations. Indeed, it is natural for us to support local resources. But at the end of the day, private sector organizations themselves will make these decisions because there is a market, a competitive environment. In this competitive environment, based on which resource it can compete, with which resource it will be cheaper more efficient and be of better quality, we do not interfere with the feasibility of these. We are not going to either because all risk lies with them. There were applications for coal-based ones. Maybe we will issue coal production licenses of approximately 700-800 megawatts. This is an important development for Turkey.

G.S.; Is Turkey fit for establishment of an energy exchange? Can you evaluate the significance of energy exchanges for industry?

Y.G.; Maybe we should not call them an exchange. We will approve and publish in the Official Gazette the balancing and reconciliation regulation. Here, a medium where prices will be set based on supply and demand will be created and electricity that is short or surplus will be traded at this price outside bilateral contracts and therefore, we will put this in implementation in Turkey as of April 1, 2005.

G.S.; Can you make a medium-long term evaluation for natural gas market regulations in the national energy policy?

Y.G.; In the long term, in natural gas, I hope that we will see a market from which public monopoly will be fully eliminated, numerous suppliers supply natural gas to the market, where wholesale vendors are present or where the distribution to the whole country is made through companies and we hope that this will lead to an outcome in favor of the consumer in Turkey as it will be possible to supply natural gas from numerous points in Turkey due to its strategic position.

G.S.; There is a prevalent opinion in Turkey that the implemented excise tax rates are high. Can you tell when the high excise tax rates will fall?

Y.G.; This is a point totally depending on the tax policy. Here, my personal view is that there is no public benefit in increasing of tax rates or with high tax rates. In conclusion, we are talking about the excise tax and Value Added Tax in energy. The Value Added Tax is 18 % on natural gas. In the whole world, natural gas is seen as a basic need and the tax rate is 8 % on the average. I don't believe that this additional tax burden on natural gas is in favor of Turkey or the consumer. Why? Because, we already have natural gas that we have to consume. If we cannot do so, we will pay anyway as Treasury loss. Plus, high natural gas prices mean high electricity prices. This leads to high production costs for industries and affect everything from exports and domestic consumption. I mean, in fact, this is something totally relating to government policy. But in my opinion, there is benefit in evaluating at least natural gas as a basic need.